

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Provinciale Secundaire School te Voeren te 'S GRAVENVOEREN

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Instellingsnummer	40121
Instelling	Provinciale Secundaire School te Voeren
Directeur	R. SOUDANT
Adres	Hoeneveldje 2 - 3798 'S GRAVENVOEREN
Telefoon	04-381.91.00
Fax	04-381.91.08
E-mail	pssvoeren@limburg.be
Website	http://www.pssvoeren.be
Bestuur van de instelling	Provinciebestuur van Limburg - Onderwijs
Adres	Universiteitslaan 1 - 3500 HASSELT
Scholengemeenschap	SG Prov. en Stedelijk onderwijs Limburg
Adres	Gouverneur Verwilghensingel 1 - 3500 HASSELT
CLB	Provinciaal CLB Limburg
Adres	Willekensmolenstraat 140 - 3500 HASSELT
Dagen van het doorlichtingsbezoek	25-11-2013, 26-11-2013, 27-11-2013, 28-11-2013, 29-11-2013
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	29-11-2013
Datum bespreking verslag met de instelling	17-01-2014
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Elly De Keyser
Teamleden	Jan Meers, Chris Van Woensel
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	Yolanda Warson

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	7
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Wiskunde in de A-stroom (leerplan O/2/2008/011).....	8
3.1.1.2 Techniek in de A-stroom (leerplan O/2/2010/013)	9
3.1.1.3 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Humane Wetenschappen en Wetenschappen (leerplan O/2/2004/087)	11
3.1.1.4 Toegepaste economie/boekhouding in tso tweede graad in de studierichting Handel (leerplan O/2/2010/138)	13
3.1.1.5 Engels in de basisvorming en in het specifiek gedeelte in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen (leerplan O/2/2006/257).....	14
3.1.1.6 Frans in de basisvorming en in het specifiek gedeelte in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen (leerplan O/2/2006/453).....	17
3.1.1.7 Economie in aso derde graad in de studierichting Economie-moderne talen (leerplan O/2/2006/298).....	19
3.1.1.8 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET).....	21
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	22
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	22
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	22
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	24
4.1 Leerbegeleiding	24
4.2 Evaluatiepraktijk.....	25
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	28
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	30
6.1 Wat doet de school goed?.....	30
6.2 Wat kan de school verbeteren?	30
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	30
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	31
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....	31

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.

De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

De Provinciale Secundaire School te Voeren is een kleine Vlaamse secundaire school gelegen in een groene landelijke omgeving. De school biedt studierichtingen aan in het algemeen secundair onderwijs (aso) die vooral gericht zijn op talen, wetenschappen en economie en één technische studierichting Handel. De directeur investeert sterk in participatie en open communicatie, wat het welbevinden van leraren en leerlingen positief beïnvloedt. In de lijn van haar opvoedingsproject streeft de school naar een brede harmonische vorming. De school kan hierbij rekenen op een geëngageerd personeelsteam.

Het erkenningsonderzoek werd gevoerd op basis van een representatief deel van het onderwijsaanbod. Daaruit blijkt dat de eindtermen en de leerplandoelstellingen voor de meeste onderzochte vakken en structuuronderdelen in voldoende mate worden gerealiseerd. Voor toegepaste economie/boekhouding in de tweede graad tso in de studierichting Handel is de leerplanrealisatie een voorbeeld van goede praktijk. Enkel het vak Frans in het specifiek gedeelte van de derde graad aso voldoet niet. Onvoldoende leerplangerichtheid, zowel in het onderwijsaanbod als in de evaluatiepraktijk, liggen aan de basis van dit tekort. Uit het doorlichtingsonderzoek blijkt verder dat er toch kwaliteitsverschillen zijn in de leerplanrealisatie. Het te sterke vertrouwen in de vakgroepwerking en de mindere nauwkeurige opvolging van de leerplanrealisatie door het beleid liggen hiervan aan de basis. Aandachtspunten voor de schoolleiding en de vakgroepen zijn de invulling van de eindtermen over onderzoekscompetentie volgens de verwachtingen van de overheid en de integratie van het onderzoekend en zelfsturend leren in een aantal vakken.

De school heeft een visie uitgeschreven voor haar inspanningsverplichting aangaande de vakoverschrijdende eindtermen (VOET). De schoolleiding levert voldoende ondersteuning aan de leraren voor de invulling van de VOET-werking. Voor de contexten 'socio-culturele samenleving' en 'ICT' in de eerste graad worden bij de meeste leerlingen de meerderheid van de eindtermen met de nodige diepgang nagestreefd.

Uit het onderzoek van de kwaliteitsbewaking blijkt dat de school veel aandacht heeft voor de leerbegeleiding. Dit is ingebed in de traditie en cultuur van de school, die er in slaagt een gunstig leer- en leefklimaat te scheppen en te behouden. De inzet zowel van het schoolteam als het merendeel van de leerlingen is opvallend. In de eerste graad wordt de leerbegeleiding expliciet gekoppeld aan de vakoverschrijdende eindtermen leren leren, maar deze lijn wordt niet doorgetrokken naar de volgende graden.

Op het vlak van evaluatie is de inzet van innovatieve beoordelingsvormen bescheiden. De evaluatiepraktijk is vooral gericht op een toetscultuur met cijfers. Ze wordt organisatorisch ondersteund via duidelijke afspraken. Het bewaken van de leerplangerichtheid van de evaluatie wordt overgelaten aan de individuele leraren. Daardoor is er op uitvoeringsniveau enige ongelijkheid in doelgerichtheid en in validiteit. Recentelijk is de school gestart met een uitgebreide bevraging en een actieplan om de evaluatiepraktijk in zijn totaliteit onder de loep te nemen en om het evaluatie-denken op school een nieuw elan te geven. Het deliberatie- en attesteringsbeleid is overtuigend. De rapportering is communicatief en constructief.

Tijdens de controle van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de infrastructuur en leermiddelen is vastgesteld dat de school de risico's voldoende beheerst. De organisatie verloopt behoorlijk en de school neemt maatregelen om de werkpunten van interne en externe verslagen aan te pakken. De school voldoet bijgevolg aan de erkenningsvoorwaarden van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

De school bewaakt haar kwaliteit door regelmatig enquêtes van leerlingen en ouders af te nemen. Met haar jaarlijkse bevraging van het personeel en via de functioneringsgesprekken onderzoekt en stuurt ze verschillende aspecten van de schoolwerking bij. De school brengt haar eigen attesteringsgegevens in kaart en volgt ook de resultaten van haar leerlingen op in het vervolgonderwijs.

De inspectie besluit de doorlichting met een gunstig advies. Zij vertrouwt op het sterk beleidsvoerend vermogen en de professionaliteit van het schoolteam om de vastgestelde verbeterpunten en tekorten bij te sturen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	techniek, wiskunde	
Graad 1 Handel	techniek, wiskunde	
Graad 1 Moderne wetenschappen	techniek, wiskunde	
Graad 2 ASO Economie	wiskunde	
Graad 2 ASO Humane wetenschappen	wiskunde	
Graad 2 ASO Wetenschappen	wiskunde	wiskunde
Graad 2 TSO Handel		toegepaste economie/boekhouding
Graad 3 ASO Economie-moderne talen	Engels, Frans	economie, Engels, Frans
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	Engels, Frans	Engels, Frans

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Wiskunde in de A-stroom (leerplan O/2/2008/011)

Voldoet

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie is representatief. De leerbegeleiding focust vooral op remediërende acties.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De meeste leerplandoelen worden consequent behandeld en de leerstof wordt evenwichtig verdeeld over de beide leerjaren. Over het algemeen is het aanbod voldoende afgestemd op de verwachte beheersingsniveaus van het leerplan. In de beide leerjaren is er aandacht voor de leerplandoelen rond de vaardigheden en de vakattitudes, maar dat gebeurt weinig expliciet. Er is geen (graad-)leerlijn uitgewerkt voor een graduele opbouw ervan.

Uitrusting

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren is aanwezig. Projectiemogelijkheden en/of een pc met internettoegang zijn in een aantal lokalen voorhanden, maar niet overal. De leraren maken er weinig efficiënt gebruik van. Daardoor worden nog niet alle kansen benut om wiskundige inzichten bij leerlingen te ondersteunen met eigentijdse hulpmiddelen. Slechts af en toe wordt er uitgeweken naar een computer- of ICT-lokaal. Sommige leraren doen waardevolle inspanningen, maar over het algemeen is de ICT-integratie nog zwak.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatie is voldoende frequent en is representatief voor de behandelde leerstofinhouden. 'Dagelijks werk' komt hoofdzakelijk tot stand via schriftelijke toetsen, waarmee vooral aan productevaluatie gedaan wordt. Vaak overheersen de kenniselementen. De leraren werken ook wel met elementen van procesevaluatie (taken, voorbereidingen, zelfstandig werk, ...), maar ze tellen amper mee in de evaluatiescores. Van zwak presterende leerlingen wordt consequent hun schriftelijke voorbereiding van de toetsen opgevraagd. De evaluaties worden goed geconcipieerd als een inherent onderdeel van het leerproces.

De examenvragen zijn verzorgd en de verdeling over de verschillende leerplancomponenten is voldoende evenwichtig. Het aantal vragen is redelijk, maar de taxonomische opbouw is niet sterk: veel vragen betreffen nog het eerste niveau van feitenkennis. Voor summatieve toetsen is de vraagstelling daarmee niet altijd voldoende ambitieus voor de hoger liggende beheersingsniveaus. De klasgemiddeldes liggen dan ook hoog.

De leraren hanteren weinig instrumenten om wat men precies toetst af te meten aan de achterliggende leerplandoelen. De meeste examens zijn ook elk schooljaar dezelfde. Het letterlijk hergebruik van de examenvragen wijst niet op een sterk dynamisch onderwijsproces.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

De lessen worden gegeven aan de hand van een leer(werk)boek. Hoewel dit de noodzakelijke structuur geeft aan het onderwijsproces, is er toch een reëel gevaar dat het leerproces van de leerlingen in de klas zich vaak verengt tot

invulactiviteiten. Er is leraarafhankelijk aandacht voor het gebruik van activerende werkvormen en preventieve leerbegeleiding, maar ze worden nog weinig systematisch ingezet. Binnenklasdifferentiatie, coöperatief leren tussen sterkere en zwakkere leerlingen, werken aan leerstrategieën, ... zijn nog geen structureel toegepaste didactische methodes. 'Leren leren' focust zich op het aanreiken en bespreken van veel nuttige tips en het stimuleren van de studiemotivatie. Voor de concretisering kan er echter doelgerichter aan de slag worden gegaan. Voorlopig komt dat vooral aan bod in de remediërende acties na tegenvallende resultaten.

Na toetsen en examens volgt klassikale en individuele feedback, al is de intensiteit ervan leraarafhankelijk. De leerlingen kunnen een beroep doen op de leraren voor extra uitleg, extra oefeningen of inhaallessen, als voorbereiding op de toetsmomenten of als nazorg bij slechte prestaties. De grote inzet van alle leraren om leerlingen te remediëren is opvallend. Voor leerlingen met leer- en ontwikkelingsstoornissen nemen de leraren de passende preventieve maatregelen.

Deskundigheidsbevordering

*Beginsituatieanalyse
Overleg
Vorming*

De vakgroepwerking is actief, meestal rond vak-organisatorische onderwerpen. Samenkomsten gebeuren verticaal over de graden heen, maar soms ook horizontaal voor de eerste graad. Er is vaak informeel overleg en leraren geven aan veel van elkaar te leren. De vakgroep werkt mee aan verschillende schoolinterne projecten en neemt deel aan externe wiskundewedstrijden. Voor de jaarlijkse Pi-dag worden originele activiteiten in de steiger gezet.

Inzake systematische aanpak van didactische ontwikkelingen heeft de vakgroep nog een weg te gaan. De vakgroep heeft wel een inventaris gemaakt van het ICT-gebruik in de wiskundelessen, maar nog geen actie uitgestippeld om de ICT-integratie te verhogen. Op vakgroepniveau zijn er nog geen afspraken gemaakt hoe met de vakgebonden vaardigheden op een gerichte manier om te gaan en hoe ze doelgericht op te nemen in de evaluatie. Voorlopig heeft de vakgroep nog niet de cultuur om de eigen onderwijskwaliteit te toetsen aan de resultaten van externe onderzoeken en dito deelnames.

Er is aandacht voor een kwaliteitsvolle en dynamische invulling van de opdrachten, maar de deskundigheidsbevordering kan nog worden geïntensifieerd. Tijdens de schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben de leraren weinig nascholingen gevolgd, zeker geen algemeen pedagogisch-didactische.

3.1.1.2 Techniek in de A-stroom (leerplan O/2/2010/013)

Voldoet

De eindtermen en leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De school beschikt over de nodige minimale materiële vereisten. De evaluatie is voldoende afgestemd op de eindtermen. De leerbegeleiding is grotendeels afgestemd op de noden van het doelpubliek.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De meeste eindtermen en leerplandoelstellingen worden in voldoende mate aangeboden. Via projecten komen de verschillende toepassingsgebieden energie, biochemie, constructie, transport, informatica en communicatie geïntegreerd aan bod. Het toepassingsgebied transport krijgt iets minder aandacht.

Door het attractief invullen van het vak met een praktijkgerichte aanpak worden de leerlingen gestimuleerd tot het begrijpen, duiden en hanteren van techniek. Hoewel de leerlingen het technisch proces kennen, wordt deze kerncomponent

in de techniekprojecten niet altijd herkenbaar en grondig onderzocht. De omschrijving van de behoefte of probleemstelling is meestal weinig uitdagend, omdat de oplossing vaak voor de hand ligt. Aan de basis van deze vaststellingen ligt het veeleer gesloten leermateriaal dat doorgaans de leidraad van het onderwijsproces vormt.

De eindtermen met betrekking tot techniek en samenleving – onder meer de rol die bepaalde technische beroepen vervullen in de verschillende stappen van een technisch proces en het belang herkennen van technische beroepen in de huidige samenleving – krijgen slechts gedeeltelijk aandacht.

ICT wordt onvoldoende als instrument gebruikt bij het maken van ontwerptekeningen, het verzamelen van informatie over een technisch systeem, het communiceren tussen leerlingen en leraren, ...

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum

De school volgt de aanbevelingen van het leerplan voor een optimale leerplanrealisatie onvoldoende op. De lessen worden niet in blokken van twee lestijden georganiseerd. Dit vormt een belemmerende factor om de dimensies hanteren, duiden en begrijpen op een geïntegreerde wijze te realiseren.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De school beschikt over de minimale materiele vereisten om de leerplandoelstellingen te bereiken. Het technieklokaal is goed ingericht en met voldoende leermiddelen uitgerust, zodat actief en constructief leren en werken mogelijk is. In het lokaal is een computer en een beamer voorhanden om het onderwijsproces te ondersteunen.

De toestellen zijn voldoende beveiligd en voorzien van instructiekaarten en persoonlijke beschermingsmiddelen.

De vaklokalen zijn bescheiden ingericht. Het aantal didactische borden is te beperkt om de lessen aanschouwelijk te onderbouwen.

Evaluatiepraktijk
*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatie gebeurt op basis van gespreide toetsing en drie examens. Voor de theoretische leerinhouden zijn de meeste toets- en examenvragen duidelijk opgesteld en afgestemd op de leerplandoelstellingen.

De praktische vaardigheden worden geëvalueerd tijdens de uitvoering. Voor de dimensie hanteren beoogt het zelf ontwikkelde evaluatie-instrument een procesevaluatie van de realisaties en een reflectie op de eigen prestaties. Het instrument biedt, mits een verdere uitwerking en verfijning, mogelijkheden tot een kwaliteitsvolle beoordeling van de techniekprojecten. De leerlingen worden voor het evalueren van de projecten gestimuleerd om zichzelf en de medeleerlingen te evalueren. Dit wordt echter niet aangewend om hun eigen leerproces bij te sturen. In het tweede jaar worden de praktische vaardigheden meegerekend in het examen, maar de verhouding tussen kennis en vaardigheden is niet vastgelegd. Helder en transparant geformuleerde evaluatiecriteria vormen niet altijd de basis van de evaluatie.

Leerbegeleiding
*Preventief
Curatief*

De lessen verlopen in een aangenaam leer- en leefklimaat waar begeleiding en het welbevinden van de leerlingen centraal staan. Het geëngageerde lerarenteam doet dan ook veel inspanningen om de leerlingen te motiveren en om onderwijs te brengen dat aansluit bij de leefwereld van de leerlingen. Er zijn nog belangrijke groeikansen om creativiteit, innovatie en uitdaging in de projecten sterker te implementeren. Het onderzoekend en zelfsturend leren is nog onvoldoende ingeburgerd in de lessen techniek. De taakbelasting van de leerlingen worden nauwgezet bewaakt.

Leerlingen krijgen tijdens de middagpauze, indien nodig, extra uitleg en/of tijd om hun oefeningen af te werken. Remediëringsinitiatieven worden niet systematisch geregistreerd, gecommuniceerd en opgevolgd.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De vakgroep maakt afspraken over een aantal organisatorische en inhoudelijke aspecten van het onderwijs en de evaluatie. De kwaliteitszorg is nog niet sterk genoeg om een optimale leerplanrealisatie te waarborgen. Men werkt ook nog niet op basis van zelfevaluatie en prioriteiten. Een aantal leraren volgt nascholingen, waarvan de inhoud doorgegaans worden gemultipliceerd in de vakgroep. De verworven inzichten dragen meestal bij tot het bijsturen van het didactisch handelen. Men heeft een traditie om de eigen goede praktijkvoorbeelden met elkaar uit te wisselen om zo de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren.

3.1.1.3 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Humane Wetenschappen en Wetenschappen (leerplan O/2/2004/087)

Voldoet

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd en met voldoende diepgang. De evaluatie is representatief voor de behandelde leerstof. De leerbegeleiding focust vooral op remediërende acties.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Het onderwijsaanbod komt overeen met de leerplandoelstellingen. De meeste onderwerpen worden consequent behandeld, maar in het tweede leerjaar komt een gedeelte van 'ruimtemeetkunde' reeds enkele schooljaren gebrekkig aan bod. De school heeft actie ondernomen om dit probleem vanaf dit schooljaar op te lossen. Het beleidsvoerend vermogen van de school en de professionaliteit van de betrokken leraren staan er garant voor dat de onevenwichten definitief worden weggewerkt.

Bij gebrek aan een gerichte invulling kennen de algemene vaardigheden en attitudes uit het leerplan een weinig expliciete behandeling. Leraarafhankelijk zijn er goede aanzetten en initiatieven, maar de vakgroep moet hier nog verder op inzetten. Ze worden nog teveel beschouwd worden als vanzelfsprekend aanwezig doorheen heel het curriculum. Zo is er bijvoorbeeld geen (graad-)leerlijn uitgewerkt voor een graduele opbouw ervan.

De lesonderwerpen worden in alle studierichtingen gemiddeld met voldoende diepgang behandeld. Om de leerstof te plannen, aan te bieden en te evalueren steunen de leraren vooral op het leer-/handboek, niet rechtstreeks op het leerplandoelen. Daardoor zijn de gelegde accenten niet altijd volledig in overeenstemming met het leerplanconcept. De correcte inschatting van de gevraagde beheersingsniveaus lijkt hier soms onder.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren is aanwezig. Projectiemogelijkheden en/of een pc met internettoegang zijn in een aantal lokalen voorhanden, maar niet overal. De leraren maken er slechts matig gebruik van. Daardoor worden nog niet alle kansen benut om wiskundige inzichten bij leerlingen te ondersteunen met eigentijdse hulpmiddelen, vooral voor meetkunde. De ICT-verwachtingen in de eindtermen en in het leerplan worden ingevuld via het gebruik van een grafisch rekentoestel. Tijdens de lessen en evaluaties gaan de leraren en de leerlingen daar vlot mee om. Maar de ICT-integratie beperkt zich grotendeels tot de inzet van dit hulpmiddel. Slechts af en toe wordt er uitgeweken naar een computer- of ICT-lokaal.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De bevraging bij toetsen en examens is voldoende geënt op de geziene leerstof. De sterke gerichtheid op het leer-/handboek verzwakt echter vaak het inzicht in wat men precies evalueert. De leraren hanteren weinig instrumenten om dit consequent af te meten aan de achterliggende leerplandoelen.

Er wordt vooral aan productevaluatie gedaan. Hoewel de leraren ook wel met elementen van procesevaluatie (taken, voorbereidingen, zelfstandig werk, ...) werken, worden die weinig of niet betrokken bij de evaluatiescores. Vaardigheden worden vrijwel niet geëvalueerd, althans niet direct. Van zwak presterende leerlingen wordt consequent hun schriftelijke voorbereiding van de toetsen opgevraagd. De evaluaties worden goed geconcipeerd als een inherent onderdeel van het leerproces.

De examenvragen zijn verzorgd en de verdeling over de verschillende leerplancomponenten is voldoende evenwichtig. Het peil van de examens is in overeenstemming met het gemiddelde beheersingsniveau dat verwacht wordt in het leerplan, maar de opbouw naar de hogere verwerkingsniveaus wordt soms verwaarloosd. Veel examenvragen betreffen nog het eerste niveau van feitenkennis en van reproductie, dat thuishoort in de formatieve evaluaties. Daarmee zijn de summatieve toetsen weinig ambitieus in het licht van de voorbereiding op de derde graad. De klasgemiddeldes liggen dan ook hoog.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

De lessen zijn gericht op de leerstof van het leer-/handboek. Daardoor verdwijnt de correcte inschatting van de eigenlijke leerplandoelen soms naar de achtergrond. Kenniselementen nemen dan de bovenhand. Leraarafhankelijk is er regelmatig aandacht voor activerende werkvormen en binnenklasdifferentiatie, maar dat gebeurt niet structureel. Na toetsen en examens volgt klassikale en individuele feedback. 'Leren leren' focust op het aanreiken en bespreken van nuttige tips en het stimuleren van de studiemotivatie. Voor de concretisering kan er echter doelgericht aan de slag gegaan worden. Voorlopig komt dat vooral aan bod in de remediërende acties na tegenvallende resultaten.

De grote inzet van alle leraren om leerlingen te remediëren is opvallend. Waar nodig kunnen de leerlingen een beroep doen op de leraren voor extra uitleg, extra oefeningen of inhaallessen, als voorbereiding op de toetsmomenten of als nazorg bij slechte prestaties. De verantwoordelijkheid om ervan gebruik te maken wordt meestal bij de leerlingen gelegd; niet alle leraren hanteren een directieve aanpak. Voor leerlingen met leer- en ontwikkelingsstoornissen nemen de leraren de passende preventieve maatregelen.

Deskundigheidsbevordering

*Overleg
Vorming*

De vakgroepwerking is actief, meestal rond vak-organisatorische onderwerpen. Samenkomsten gebeuren verticaal over de graden heen, maar soms ook horizontaal voor de tweede graad. Er is vaak informeel overleg en leraren geven aan veel van elkaar te leren. De vakgroep werkt mee aan verschillende schoolinterne projecten en neemt deel aan externe wiskundewedstrijden. Voor de jaarlijkse Pi-dag worden originele activiteiten in de steiger gezet.

Inzake systematische aanpak van didactische ontwikkelingen heeft de vakgroep nog een weg te gaan. De vakgroep heeft wel een inventaris gemaakt van het ICT-gebruik in de wiskundelessen, maar nog geen actie uitgestippeld om de ICT-integratie te verhogen. Op vakgroepniveau zijn er nog geen afspraken gemaakt hoe met de vakgebonden vaardigheden op een gerichte manier om te gaan en hoe ze doelgericht op te nemen in de evaluatie. Voorlopig heeft de vakgroep nog niet de cultuur om de eigen onderwijskwaliteit te toetsen aan de resultaten van

externe onderzoeken en dito deelnames.

Er is aandacht voor een kwaliteitsvolle en dynamische invulling van de opdrachten, maar de deskundigheidsbevordering kan nog worden geïntensifieerd. Tijdens de schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben de leraren weinig nascholingen gevolgd, zeker geen algemeen pedagogisch-didactische.

3.1.1.4 Toegepaste economie/boekhouding in tso tweede graad in de studierichting Handel (leerplan O/2/2010/138)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in de deelvakken handelseconomie en boekhouden in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie is voldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	Er wordt leerplangericht gewerkt. In beide leerjaren sluit de aangeboden leerstof goed aan bij de leerplandoelstellingen. Er zijn geen leerstofhiaten en de leerplandoelstellingen worden evenwichtig en met voldoende diepgang aangeboden.
---	---

In het derde leerjaar werd het leerplanonderdeel 'ondernemen' uitgewerkt met het zelf ontwikkelde, schooloverstijgende project 'Ekoe', 'een korte ondernemingservaring'. Daarin verwerven de leerlingen naast theoretische kennis ook commerciële- en ondernemingsvaardigheden. Bovendien wordt vakoverstijgend gewerkt met de vakken Nederlands en toegepaste informatica, met aandacht voor taal en ICT-toepassingen. Reële verkopen worden georganiseerd, waarvoor de enkelvoudige boekhouding praktijkgericht gebeurt. In het vierde leerjaar worden de procedures en handelingen van een handelsonderneming ingeoefend met een simulatiebedrijf. De bedrijfsomgeving wordt nagebootst, waardoor de leerlingen op een bijna realistische manier kennismaken met de verschillende aspecten van de bedrijfsadministratie. Leerlingen gebruiken zelfstandig kantoormachines en houden de boekhouding bij met een softwarepakket. Gesimuleerde verkopen vinden plaats op virtuele beurzen, waaraan verscheidene scholen deelnemen. Tijdens de opendeurdag wordt het project met een powerpoint-presentatie aan de ouders voorgesteld. Conform het leerplan komen de competenties en sleutelvaardigheden binnen deze virtuele omgeving voldoende aan bod. In het dubbel boekhouden worden alle verrichtingen op basis van verantwoordingsstukken geanalyseerd en nadien met behulp van redeneringsschema's geregistreerd.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Leermiddelen</i>	Er zijn voldoende leermiddelen voor de realisatie van de leerplandoelstellingen. De leslokalen zijn uitgerust met een computer, een beamer en een scherm en er is toegang tot het internet. De projecten (Ekoe en het virtueel kantoor) vinden plaats in een computerlokaal, voorzien van de nodige kantoorapparatuur.
--	--

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Leerlingen maken regelmatig voorbereidingen en taken en worden frequent getoetst over de leerstof. Het examen wordt opgesplitst in drie delen: boekhouden, handelseconomie en projecten. De evaluatie is voldoende representatief voor het geheel van de leerplandoelstellingen. De puntenverdeling is duidelijk. Voor het deelvak boekhouden worden weliswaar toepassingen in de toetsing opgenomen, maar de vraagstelling neigt nog te veel naar reproductie en peilt naar kennis van woorden, begrippen en bepalingen. Hoewel leerlingen tijdens het schooljaar voldoende vertrouwd worden gemaakt met actuele gebeurtenissen, wordt in het examen van handelseconomie geen actualiteit
---	--

opgenomen. De projecten worden deels theoretisch en deels praktisch met ICT-oefeningen bevestigd. De theoretische bevestiging van vaardigheden en attitudes biedt geen meerwaarde. De leerplanrichtlijn om vaardigheden en attitudes permanent te evalueren, wordt niet gevolgd. Naar aanleiding van de projecten maken de leerlingen een zelfevaluatie over hun ondernemingsvaardigheden. De afsluiting van de projecten gebeurt met een sterkte/zwakte-analyse.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

In alle lesgroepen heerst een gedisciplineerd leerklimaat. De lessen vinden plaats in een krachtige (ICT-)leeromgeving. De leerlingen worden uitgedaagd om zelfstandig opdrachten uit te voeren die aansluiten bij de leerplandoelstellingen. Vaardigheidsdoelstellingen worden binnen de projecten goed ingeoefend. Het gebruik van de algoritmeschema's in het dubbel boekhouden zet de leerlingen aan tot de beredenering van de boekhoudkundige verrichtingen en ondersteunt hen bij het boeken. Het aangeboden cursusmateriaal is duidelijk en sluit aan bij de leerplandoelstellingen. Aan de hand van afsprakennota's worden de leerlingen bij het begin van het schooljaar en voor de examens uitgebreid geïnformeerd over de leerstof. Leerlingen met tekorten kunnen via het elektronisch leerplatform remediëringstoepassingen met een verbeter sleutel raadplegen. Die worden achteraf besproken en indien nodig krijgen de leerlingen tijdens de middagpauze extra uitleg.

Binnen de lessen wordt veel aandacht besteed aan de respectvolle omgang met elkaar en aan het verantwoordelijk gebruik van het schoolmateriaal. Bij presentaties van opdrachten en bij de verkopen wordt nauwkeurig gelet op het verzorgde voorkomen en op de vakattitudes. Positief is dat de school met extra uren vanuit het vak toegepaste informatica de projecten ondersteunt. Het resultaat is dan ook kwaliteitsvol. Een aantal leerlingen kiest tegen het advies van de klassenraad toch voor een handelsrichting. Met veel extra leezorg wordt ernaar gestreefd die leerlingen te laten doorstromen naar het vervolgonderwijs, waar ze voldoende resultaten behalen.

Deskundigheidsbevordering

*Vorming
Overleg*

De vakgroep vergadert formeel een viertal keren per schooljaar. Ook is er regelmatig informeel overleg. In de vakgroep is een leerlijn uitgezet voor de ontwikkeling en verwerving van vaardigheden en attitudes. Bovendien wordt schooloverstijgend vergaderd om gezamenlijk cursusmateriaal te ontwikkelen. De weinige nascholingen die worden gevolgd, beperken zich hoofdzakelijk tot het virtueel kantoor.

3.1.1.5 Engels in de basisvorming en in het specifiek gedeelte in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen (leerplan O/2/2006/257)

Voldoet

De leerlingen bereiken de leerplandoelen van de basisvorming en van het specifieke gedeelte in voldoende mate. Er is een rijk aanbod aan tekstsoorten. De taalkundige component wordt voldoende geïntegreerd aangeboden. De evaluatie is valide.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De leerlingen bereiken de leerplandoelen van de basisvorming in voldoende mate. Het leerstofaanbod gebeurt op een verwerkingsniveau dat aansluit bij de eindtermen van de basisvorming. De keuze van lees- en luisterteksten is evenwichtig en vormt een rijk aanbod. De training van de verschillende vaardigheden is structureel ingebed in het onderwijs- en leerproces en wordt efficiënt ondersteund door het inzetten van ICT. Door de lectuur en de presentatie ervan krijgen de leerlingen extra kansen om hun vaardigheden te oefenen. Het vlotte en verzorgd gebruik van de doeltaal door leraren stimuleert de ontwikkeling van luistervaardigheid. De leerlingen worden er op

aangesproken wanneer zij de doeltaal niet gebruiken. Tijdens de bijgewoonde lessen gaven de leerlingen dan ook blijk van spreekdurf en een vlot taalgebruik. Het gebruik van schriftelijke modellen als hulpmiddelen zoals tekstvoorbeelden met bouwstenen, digitale briefmodellen, spreekplannen is veeleer beperkt. De socioculturele component wordt behandeld in samenhang met communicatieve vaardigheden.

De leerlingen bereiken de leerplandoelen met betrekking tot de specifieke eindtermen in voldoende mate. Het aanbod is gericht op de verbreding van de communicatieve vaardigheden uit de basisvorming en een verdieping van de reflectie op communicatie, taal en cultuur. Een voorbeeld van goede praktijk is het multimediasproject in een van de klasgroepen waarbij de leerlingen alle vaardigheden actief oefenen.

Leraarafhankelijk worden wel verschillende accenten gelegd in het aanbod en komen niet alle specifieke eindtermen even uitgebreid aan bod. Recentelijk worden alle leerstofelementen expliciet met de leerplandoelstellingen verbonden met behulp van een gemeenschappelijke structuur op het virtueel platform. Dit is nog een proces dat in volle ontwikkeling is en vraagt nog verdere verfijning qua gebruik en invulling.

In het vijfde jaar voeren de leerlingen onderzoeksoopdrachten voor Engels uit, die alle fasen van onderzoek omvatten. De leerlingen worden daarbij kwaliteitsvol begeleid. De invulling van deze onderzoeksoopdrachten is vrij verschillend per klasgroep en leraarafhankelijk. De vakgroep heeft recentelijk concrete plannen voor een meer gelijkgerichte aanpak uitgewerkt.

In het tweede leerjaar van de derde graad maken de leerlingen een profielwerkstuk in functie van de realisatie van onderzoekscompetentie. Zij krijgen in het begin van het jaar een vademecum aangereikt, dat kwaliteitsvol is uitgewerkt. Het profielwerkstuk omvat alle onderzoeksfasen en is systematisch georganiseerd met proces – en productevaluatie. Een jury van leraren en externen wordt betrokken bij de beoordeling. De leerlingen worden echter vrij gelaten in hun onderwerpkeuze zodat de relatie met de pool veeleer toevallig tot stand komt. In de afgelopen twee jaren kwam een literaire en/of taalkundige onderzoeksvraag bijna niet aan bod.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	Er zijn voldoende leermiddelen beschikbaar voor de realisatie van de leerplandoelen. Woordenboeken zijn niet in de lokalen ter beschikking. Ander didactisch materiaal met onder andere boeken bestemd voor huislectuur, audiomateriaal en dvd's is verzameld in kasten, beschikbaar voor de volledige vakgroep. De lokalen zijn uitgerust met een lerarencomputer met internetverbinding en beamer. Verder kan de vakgroep via reservatie beschikken over één van de vijf computerlokalen. ICT wordt efficiënt en frequent ingezet in het onderwijsleerproces zowel door leerlingen als leraren.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatie is voldoende representatief voor het bereiken van de leerplandoelen basisvorming en specifiek gedeelte. De leerlingresultaten zijn goed tot zeer goed en worden onderbouwd door frequente vaardigheidsgerichte toetsing. Op jaarbasis zijn er weinig onvoldoendes voor Engels. De vakgroep volgt de afspraken op schoolniveau qua verhouding dagelijks werk (45%) en examens (55%). Ook de verhouding kennis (40%) – vaardigheden (60%) in de derde graad is schoolbreed vastgelegd.

De vakgroep vervolledigt deze afspraken vakspecifiek met een evenwichtige puntenverdeling voor de verschillende vaardigheden. De overzichtslijsten, die het merendeel van de leraren laat opnemen in de toetsmapjes van de leerlingen, geven aan dat in het dagelijks werk een evenwichtige evaluatie van vaardigheden gebeurt. In de examens primeren de vaardigheidsgerichte opdrachten.

De beoordeling van productieve vaardigheden wordt geobjectiveerd door middel van evaluatieformulieren en/of transparante criteria. Voor mondelinge taalvaardigheid, die via permanente evaluatie gequoteerd wordt, is dit echter niet algemeen en zijn in sommige klasgroepen de criteria op basis waarvan geëvalueerd wordt, niet transparant.

De evaluatie is ingebed in communicatieve contexten. De leerlingen zijn goed op de hoogte wat betreft de verwachtingen en de evaluatiecriteria, zowel van proces- als productevaluatie. Procesevaluatie is minder frequent en gebeurt voornamelijk in relatie tot onderzoeksopdrachten. Er is geen formele evaluatie van vakgebonden attitudes.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

De klasgroepen zijn klein en de leraren maken daarvan gebruik om de leerlingen nauwgezet te begeleiden in hun leerproces. In de lessen is het leerklimaat ondersteunend en stimulerend. De vakgroep steunt op het OVUR-principe (Oriënteren Verkennen Uitvoeren Reflecteren) om de leerlingen zelfstandig en planmatig te leren werken en studeren. De leerlingen beschikken over de nodige leerstofoverzichten, schema's en ander ondersteunend materiaal. De taakbelasting van de leerlingen wordt nauwgezet bewaakt.

De vakgroep heeft over de graden heen de stand van zaken betreffende aanbod en evaluatie bestudeerd om op die manier tot een concrete leerlijn voor alle vaardigheden (en ICT –gebruik) te komen. Verfijning van de leerlijnen, die op basis van leerplandoelstellingen en handboeken al aanwezig zijn, blijft een uitdaging voor de toekomst.

Aan de verbetering van toetsen en examens wordt voldoende aandacht besteed. Leerlingen krijgen, indien nodig, aanvullende opdrachten en /of extra uitleg tijdens de middagpauze. Het virtueel platform is een communicatiekanaal, voor de leerling om hulpvragen te stellen en voor de leraar om extra opdrachten ter beschikking te stellen. Het wordt remediërend ingezet voor alle leerlingen. Wanneer de achterstand te groot is of wordt, krijgt de leerling in kwestie een bijsturingsbundel aangereikt. Onder begeleiding van de leraar werkt de leerling deze door in de loop van het schooljaar.

Deskundigheidsbevordering

*Vorming
Overleg
Beginsituatieanalyse*

Een vakoverstijgende werkgroep 'onderzoekscompetentie' coördineert de realisatie van de betreffende eindtermen en evalueert elk jaar het proces zowel op inhoudelijk als organisatorisch vlak. Op basis van deze evaluatie gebeuren er bijsturingen in functie van het leerplan.

De vakgroep Engels overlegt structureel en informeel over een breed gamma van thema's en maakt de nodige afspraken om de verticale en horizontale samenhang te bewaken. De vakgroep heeft op zichzelf veel expertise ontwikkeld. Het aantal gevolgde bijscholingen bleef de afgelopen twee jaar wel veeleer beperkt.

Er is geen overkoepelende vakgroep moderne vreemde talen. De vakgroepen Engels en Frans werken onvoldoende intens samen om de specifieke eindtermen

moderne vreemde talen in de studierichtingen met de component moderne talen gelijkgericht te realiseren. Daardoor treden kwaliteitsverschillen op in het aanbod en de evaluatie. De uitdaging voor de vakgroep is een goede balans te vinden tussen de vrijheid van de individuele leraar en een minimum aan gelijkgerichtheid zowel binnen de vakgroep Engels als over de andere taalvakgroepen heen.

3.1.1.6 Frans in de basisvorming en in het specifiek gedeelte in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen (leerplan O/2/2006/453)

Voldoet niet

De leerlingen bereiken de leerplandoelen van het specifieke gedeelte in onvoldoende mate. Het merendeel van de leerplandoelstellingen uit het specifieke gedeelte wordt niet aangeboden of onvoldoende uitgewerkt. De evaluatie is niet valide wat het specifiek gedeelte betreft.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De leerlingen bereiken de leerplandoelen van de basisvorming in voldoende mate. Het onderwijs is vaardigheidsgericht en de taaltaken die door de leerplannen worden voorgeschreven, worden in voldoende mate gerealiseerd. Het handboek vormt de kern van het aanbod en wordt aangevuld met ander materiaal zodat een voldoende gevarieerd aanbod van lees- en luisterteksten gegarandeerd wordt. De socioculturele component wordt behandeld in samenhang met communicatieve vaardigheden.

Het vaardigheidsonderwijs integreert de taalkundige component. Woordenschat en spraakkunst worden in functie van relevante communicatieve taalsituaties aangeboden en ingeoeft. Het systematisch aanleren van grammatica gebeurt voldoende functioneel.

Het vlot en verzorgd gebruik van de doeltaal door leraren stimuleert de ontwikkeling van luistervaardigheid. De leerlingen worden er op aangesproken wanneer zij de doeltaal niet gebruiken. Vertaalopdrachten en vertalingen van teksten (in de leerlingnotities) komen echter nog sporadisch voor. Dit spoort niet met het streven naar een realisatie van taalvaardigheid in het Frans. Het gebruik van schriftelijke modellen als hulpmiddelen zoals tekstvoorbeelden met bouwstenen, digitale briefmodellen, spreekplannen is veeleer beperkt.

De leerlingen bereiken de leerplandoelen met betrekking tot het specifieke gedeelte in onvoldoende mate. Het aanbod is niet gericht op de verbreding van de communicatieve vaardigheden uit de basisvorming en een verdieping van de reflectie op communicatie, taal en cultuur. De doelstellingen 'Taal en cultuur' en 'Taal als systeem' komen sporadisch aan bod maar worden onvoldoende verder uitgewerkt in functie van de leerplandoelen. De leerplandoelen 'Taal en communicatie' en 'Onderzoekskompetentie' worden niet aangeboden.

Recentelijk worden alle leerstofelementen expliciet met de leerplandoelstellingen verbonden met behulp van een gemeenschappelijke structuur op het virtueel platform. De relatie tussen de leerstofinhouden van het specifiek gedeelte en de leerplandoelstellingen is onvoldoende uitgewerkt en niet transparant.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

Er zijn voldoende leermiddelen beschikbaar voor de realisatie van de leerplandoelen. Woordenboeken zijn niet in de lokalen ter beschikking. Ander didactisch materiaal met onder andere boeken bestemd voor huislectuur, audiomateriaal en dvd's is verzameld in kasten, beschikbaar voor de volledige vakgroep. De lokalen zijn uitgerust met een lerarencomputer met

internetverbinding en beamer. Verder kan de vakgroep via reservatie beschikken over één van de vijf computerlokalen. ICT wordt efficiënt ingezet in het onderwijsleerproces zowel door leerlingen als leraren.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatie is voldoende representatief voor het bereiken van de leerplandoelen basisvorming, maar niet voor de leerplandoelen van het specifiek gedeelte.

De leerlingresultaten voor de basisvorming zijn goed tot zeer goed en worden onderbouwd door frequente vaardigheidsgerichte toetsing. Op jaarbasis zijn er weinig onvoldoendes voor Frans. De vakgroep volgt de afspraken op schoolniveau qua verhouding dagelijks werk (45%) en examens (55%). Ook de verhouding kennis (40%) – vaardigheden (60%) in de derde graad is schoolbreed vastgelegd.

De vakgroep vervolledigt deze afspraken vakspecifiek met een evenwichtige puntenverdeling voor de verschillende vaardigheden. De overzichtslijsten, die het merendeel van de leraren laat opnemen in de toetsmapjes van de leerlingen, geven aan dat tijdens het dagelijks werk een evenwichtige en frequente evaluatie van vaardigheden gebeurt. In de examens primeren de vaardigheidsgerichte opdrachten.

De beoordeling van productieve vaardigheden wordt geobjectiveerd door middel van evaluatieformulieren en/of transparante criteria. De evaluatie is ingebed in communicatieve contexten. De leerlingen zijn goed op de hoogte wat betreft de verwachtingen en de evaluatiecriteria. De evaluatie is vooral productgericht. Er is geen formele evaluatie van vakgebonden attitudes.

De leerplandoelen van het specifieke gedeelte worden niet geëvalueerd.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

De klasgroepen zijn klein en de leraren maken daarvan gebruik om de leerlingen nauwgezet te begeleiden in hun leerproces. In de lessen is het leerklimaat ondersteunend en stimulerend. De leerlingen beschikken over de nodige leerstofoverzichten, schema's en ander ondersteunend materiaal. Door de ligging van de school komen de leerlingen frequent in contact met de Franse taal en zijn ze gemotiveerd. De taakbelasting van de leerlingen wordt nauwgezet bewaakt.

De leerlingen, die instromen vanuit Nederland, worden in de derde graad extra begeleid zodat ook zij over het algemeen het vereiste beheersingsniveau voor de basisvorming Frans halen.

De vakgroep heeft over de graden heen de stand van zaken betreffende aanbod en evaluatie bestudeerd om op die manier tot een concrete leerlijn voor alle vaardigheden te komen. Verfijning van de leerlijnen, die op basis van leerplandoelstellingen en handboeken al aanwezig zijn, blijft een uitdaging voor de toekomst. Voor de realisatie van de leerplandoelstellingen in het specifieke gedeelte zijn er geen afspraken gemaakt of leerlijnen uitgetekend.

Aan de verbetering van toetsen en examens wordt voldoende aandacht besteed. Leerlingen krijgen, indien nodig, aanvullende opdrachten en/of extra uitleg tijdens de middagpauze. Het virtueel platform is een communicatiekanaal, voor de leerling om hulpvragen te stellen en voor de leraar om extra opdrachten ter beschikking te stellen. Het wordt remediërend ingezet voor alle leerlingen.

Deskundigheidsbevordering

Beginsituatieanalyse

De vakgroep Frans overlegt structureel en informeel over een breed gamma van thema's en maakt de nodige afspraken om de verticale en horizontale

*Overleg
Vorming* samenhang te bewaken. Het aantal gevolgde vakspecifieke bijscholingen bleef de afgelopen twee jaar veeleer beperkt. De uitdaging voor de vakgroep Frans bestaat uit het opbouwen van extra expertise met betrekking tot de realisatie van de leerplandoelstellingen van het specifieke gedeelte.

Er is geen overkoepelende vakgroep moderne vreemde talen. De vakgroepen Engels en Frans werken onvoldoende intens samen om de specifieke eindtermen moderne vreemde talen in de studierichtingen met de component moderne talen gelijkgericht te realiseren. Daardoor wordt de aanwezige expertise inzake taalonderwijs binnen de school niet gedeeld en treden kwaliteitsverschillen op in het aanbod en de evaluatie.

3.1.1.7 Economie in aso derde graad in de studierichting Economie-moderne talen (leerplan O/2/2006/298)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. Alle leerinhouden komen aan bod en er worden voldoende verbanden met de economische werkelijkheid gelegd. De evaluatie is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

Er wordt vooral leerboekgericht gewerkt. Het leerboek sluit qua structuur en opbouw echter niet aan bij het leerplan. Leerinhouden worden volgens het leerboek en volgens de eigen visie geclusterd. Dat leidt tot versnippering van leerinhouden en doorbreekt de graduele opbouw en de 'onderlinge verwevenheid' in het leerplan. Zo wordt onder meer de structuur van de nationale economie over twee leerjaren verdeeld, waarbij in het eerste leerjaar de economische kringloop wordt behandeld, maar de berekeningswijze wordt uitgesteld tot het eindjaar. Daardoor gaat de samenhang verloren. Dat is niet conform het leerplan, dat stelt dat de berekening van het macro-economisch evenwicht aangepast dient te worden bij elke uitbreiding van de economische kringloop en het economisch model. Bovendien wordt dit thema onvoldoende gebruikt als kapstok voor de behandeling van de diverse markten. Niettemin zijn er geen leerstofhiaten en worden alle leerdoelen met voldoende diepgang bereikt. Talrijke (ICT-)toepassingen, uitbreidingsactiviteiten en recent cijfermateriaal ondersteunen de realisatie.

In beide leerjaren wordt goed ingespeeld op de actualiteit met de opbouw van een leerlijn vanuit de tweede graad. Leerlingen maken een portfolio aan de hand van economische artikels die aan lesonderwerpen zijn gelinkt en die aanleiding geven tot individuele en klassikale besprekingen. Nieuwsfragmenten worden beluisterd, samengevat en kritisch becommentarieerd. Voorts zijn er tal van extra activiteiten die kaderen in de leerplandoelstellingen voor bedrijfseconomie. De school biedt de leerlingen van het vijfde leerjaar een economieweek aan, die bestaat uit bedrijfsbezoeken en bezoeken aan sociale en gerechtelijke instellingen. De meeste bezoeken zijn expliciet gekoppeld aan de leerplandoelstellingen en aan vakoverschrijdende eindtermen. Leerlingen maken kennis met de economische, sociale en maatschappelijke werkelijkheid. Van elk bezoek brengen ze schriftelijk verslag uit. Die verslaglegging is echter te weinig uitdagend: de kans wordt niet aangegrepen om aan die activiteiten onderzoeksoopdrachten te koppelen of om naar aanleiding daarvan een economisch vraagstuk vanuit verschillende perspectieven te benaderen.

Op schoolniveau werd een handleiding voor de realisatie van de onderzoekscompetentie uitgewerkt. Die handleiding wordt jaarlijks in de

betrokken werkgroep geëvalueerd en bijgestuurd. Het eindwerk voor de ontwikkeling van de onderzoekscompetentie wordt opgevat als een 'allesomvattend onderzoek'. Voor de realisatie van SET 16 en SET 17 wordt uitgegaan van een economisch onderwerp. Het uitgangspunt wordt echter niet systematisch en niet expliciet geformuleerd als een onderzoeksprobleem of als een onderzoeksopdracht. Over de onderzoeksresultaten en -conclusies rapporteren de leerlingen in een eindwerk, dat ze voorstellen aan een jury. De confrontatie met andere standpunten op leerlingenniveau gebeurt echter niet, zodat SET 18 niet volwaardig wordt gerealiseerd.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	Er zijn voldoende leermiddelen voor de realisatie van de leerplandoelstellingen. De leslokalen zijn uitgerust met een computer, een beamer en een scherm en er is toegang tot het internet. Mits reservatie is er toegang tot de computerklassen.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De leerlingen krijgen frequent toetsen over de leerstof en de actualiteit, waardoor ze worden aangezet regelmatig te studeren en de actualiteit bij te houden. Aangezien te weinig gebruikgemaakt wordt van activerende werk- en evaluatievormen, is het examen traditioneel en overwegend cognitief. De computer wordt niet ingezet en het rekenblad wordt niet gebruikt. De examenvragen zijn representatief voor de leerstofonderdelen en zijn van een behoorlijk niveau. Soms gaat de vraagstelling te ver, omdat ze peilt naar kennis van uitbreidingsleerstof. De puntenverdeling op de examenkopijen is voldoende transparant. De leerlingen worden goed voorbereid op de examens en behalen voldoende tot goede resultaten. De onderzoeksopdracht wordt geëvalueerd op het proces, het product en op de mondelinge presentatie. Criteria voor de beoordeling van de onderzoekscompetentie ontbreken. Zelfevaluatie en wederzijdse evaluatie komen niet voor. Positief is dat de leerlingen een elektronisch logboek bijhouden waarin ze over hun leerervaringen reflecteren. Sedert dit schooljaar stelt de schoolleiding de evaluatie voorop als een schoolwerkpunt. De vakgroep heeft zich voorgenomen de evaluatiepraktijk in de drie graden meer op elkaar af te stemmen.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	In alle lesgroepen heerst een gedisciplineerd leerklimaat. Hoewel de school een krachtige leeromgeving aanbiedt, wordt daarvan nog te weinig gebruikgemaakt. De meeste lessen vinden plaats in een gewoon leslokaal en zijn vooral leraargestuurd, waarbij de leraar de computer en beamer hanteert en het leerproces zelf in handen houdt. Leerlingen worden te weinig uitgedaagd om zelf actief aan de slag te gaan en geleidelijk aan te groeien naar zelfstandig leren. Daardoor wordt niet voldoende ingespeeld op de vaardigheidsdoelstellingen. Doordat het cursusmateriaal en het leerboek door elkaar worden aangeboden, krijgen de leerlingen onvoldoende structuur. Voor de onderzoekscompetentie maken de leerlingen van het eerste leerjaar van de derde graad een miniproefwerkstuk als voorbereiding op het eindwerk. Die voorbereiding mist progressieve opbouw en is onvoldoende doelgericht, omdat de leerlingen niet duidelijk wordt gemaakt dat het moet gaan om een onderzoeksopdracht conform de specifieke eindtermen. De opdracht wordt te zeer beperkt tot het inhoudelijke onderwerp, omdat het uitgangspunt te weinig uitdagend is geformuleerd. De uitwerking van de opdracht gebeurt hoofdzakelijk thuis. Ze gaat niet gepaard met een stappenplan, waardoor de verschillende

fasen te weinig procesmatig worden begeleid en bijgestuurd.

Aan de hand van afsprakennota's worden de leerlingen bij het begin van het schooljaar goed geïnformeerd over de leerstof. Gezien de kleine klasgroepen worden de leerlingen zo goed als persoonlijk begeleid. Leerlingen met tekorten voor bepaalde leerstofonderdelen worden met extra oefeningen en bijkomende uitleg bijgestuurd. De school biedt een sfeer van geborgenheid, waardoor sommige leerlingen niet graag van school veranderen en soms tegen het advies van de klassenraad kiezen. Met veel inspanningen en motivatie wordt ernaar gestreefd deze leerlingen toch het eindexamen te laten behalen. De resultaten van oud-leerlingen in het vervolgonderwijs zijn behoorlijk.

Deskundigheidsbevordering

*Beginsituatieanalyse
Overleg
Vorming*

De vakgroep vergadert formeel een viertal keren per schooljaar. Bovendien is er regelmatig informeel overleg. Inhoudelijke samenwerking op grond van leerplanstudie en verwijzingen naar constructief leren, met de progressieve opbouw van de moeilijkheidsgraad, ontbreekt. Het gebruik van verschillende leerboekreeksen in de twee graden is evenmin bevorderlijk voor de samenhang. De verschillende aanpak weerspiegelt zich ook in de evaluatie. Op enkele studiedagen na is de nascholing beperkt, zowel wat de algemeen didactische vorming als wat de vakgerichte vorming betreft.

3.1.1.8 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

Beleid	De visie en planning staan garant voor een kwaliteitsvolle invulling van de inspanningsverplichting voor VOET. De school ontwikkelde een visie op VOET die spoort met haar pedagogisch project. Zowel de contexten, leren leren, ICT, als de relatie met de stam worden expliciet in de VOET-werking opgenomen. De school streeft er enerzijds naar de VOET via diverse bestaande activiteiten en projecten te realiseren. Anderzijds integreert ze de VOET planmatig in diverse vakken. Door op geregelde tijdstippen, zowel de bestaande activiteiten en projecten, als de realisatie van de VOET in de vakken te inventariseren en bij te sturen tracht de school haar leer- en opvoedingsproject waar te maken. Uit de grondige inventarisatie van de VOET binnen vakken, projecten en andere initiatieven blijken nauwelijks hiaten in het aanbod en de diepgang.
Doelgerichtheid	
Ondersteuning	De organisatiestructuur functioneert vrij adequaat. De directie, de coördinator en de VOET-coördinator zien toe op de integratie van de vakoverschrijdende eindtermen in het lesgebeuren. Bij iedere activiteit, lesgebonden of vakoverschrijdend, dient iedere leraar aan te geven welke vakoverschrijdende eindtermen worden nagestreefd. De school communiceert geregeld over de VOET-initiatieven met het personeel. De school werd begeleid door de pedagogische begeleidingsdienst.
Doeltreffendheid	De evaluatie heeft betrekking op meerdere aspecten van de VOET-werking, is vrij systematisch uitgebouwd en leidt geregeld tot duidelijke conclusies en bijstellingen. Alle ondernomen projecten en acties worden geregistreerd en geëvalueerd. Deze evaluatie is niet altijd gericht op de nagestreefde VOET. Uit de analyse blijkt een goede dekkingsgraad en diepgang in het nastreven van de VOET.
Ontwikkeling	Er zijn een aantal professionaliseringsinitiatieven, maar de breedte en effectiviteit ervan zijn beperkt. Het schoolteam werd grondig geïnformeerd over de nieuwe VOET. Voor een aantal specifieke domeinen wordt nascholing gevolgd door een beperkt aantal personeelsleden, maar deze professionalisering kadert

nog niet in een groter geheel.

Uitvoering Socioculturele samenleving	Binnen de context socioculturele samenleving worden de meeste eindtermen met voldoende diepgang bij de meeste leerlingen nagestreefd. Tijdens allerlei activiteiten en projectdagen leren de leerlingen omgaan met de realiteit van de samenleving en met de samenlevingscultuur als dynamisch gegeven. De kunstgerelateerde cultuurexploratie gebeurt vanuit culturele initiatieven en extramurale activiteiten.
ICT	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. Dit gebeurt doelbewust in het vak Exploratie waar alle eindtermen over ICT worden nagestreefd. Dit wordt bovendien versterkt door de ICT-integratie in meerdere vakken.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school gaat op systematische wijze de situatie na op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Dat blijkt uit de regelmaat waarmee ze controles uitvoert. Daardoor kent ze de tekorten en is ze waakzaam voor ongunstige veranderingen in de omgeving waarin wordt onderwezen en men leerlingen begeleidt. Het huidige globaal preventieplan en jaarlijks actieplan zijn gestructureerd opgebouwd op basis van uitgevoerde risicoanalyses en de bevindingen van de externe en interne diensten. Uit de controles en adviezen van externe controlediensten, de interne (preventieadviseur) en de externe dienst, blijkt dat er enkele tekorten werden opgemerkt op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid, gezondheid en hygiëne. Sommige tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting al weggewerkt, andere zijn gepland. Volgens het laatste keuringsverslag (d.d. 20/06/2013) is de elektrische hoogspanningsinstallatie niet conform de voorschriften. De hieraan gekoppelde acties zijn opgenomen in het globaal preventieplan. Het brandpreventieverslag (d.d. 13/04/2012) vermeldt tekorten waaraan reeds voor een groot deel voldaan is. Op de speelplaats is er kans op valgevaar door een losliggende plaat. In het chemielokaal zijn een aantal producten met gevaarlijke eigenschappen niet voorzien van een genormeerd etiket.

Uit de planning blijkt dat er aandacht is voor maatregelen die in afwachting van een oplossing te gronde de situatie minimaal verbeteren en/of aantonen dat men proactief handelt. Er werden de voorbije jaren reeds grote investeringen gedaan inzake bewoonbaarheid en veiligheid.

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarden bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de systematiek waarmee de school tekorten opspoort en wegwerkt, de realisatie van kleinere (tussentijdse) oplossingen en de aandacht voor proactieve acties, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende tekorten weg te werken.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving

Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëeringsmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex so, art. 115, tweede alinea en 252, §1, b)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid Twee van de vijf pijlers van de algemene schoolvisie zijn van direct belang bij de leerbegeleiding: leerlinggerichtheid en geborgenheid. Bijna alle acties die de school onderneemt plaatst ze de leerling centraal. De school beschouwt (leer) begeleiding als één van haar basisopdrachten. Ze gaat er van uit dat het leerproces slechts optimaal kan verlopen als de leerling zich goed voelt in zijn schoolomgeving. Deze visie wordt breed gedragen door het schoolteam en is een onderdeel van de schoolcultuur. Het feit dat de school zich bevindt in een landelijke omgeving en kleinschalig is, speelt daarbij een belangrijke rol: de leraren kennen de leerlingen en hun context. Dit neemt niet weg dat de aanwezige betrokkenheid en inzet van het schoolteam van even groot belang is.

De leraren zijn de eerste verantwoordelijken wat leerbegeleiding betreft. Op de tweede lijn staan de leerlingbegeleiders en cel leerlingbegeleiding en op de derde plaats de externe organisaties en deskundigen uit de welzijns- en hulpverleningssector.

Een visietekst in verband met leerstoornissen omschrijft rechten en plichten van de leerlingen die speciale ondersteuning nodig hebben.

Ondersteuning De visie op leerbegeleiding wordt in werkelijkheid omgezet door een aantal concrete acties en afspraken. De school heeft per graad een personeelslid beperkt vrijgesteld voor de algemene leerbegeleiding. Naast de drie leerlingbegeleiders is er ook een verantwoordelijke voor gedrag- en leerstoornissen.

De preventie is onder andere gericht op de ontwikkeling van een gunstig leer- en leefklimaat voor alle leerlingen. Daartoe worden afspraken gemaakt in verband met communicatie zoals het gebruik van positieve stimulerende commentaar op de rapporten en het nauwgezet opvolgen van de resultaten van de leerlingen. De begeleidende klassenraden en deliberaties verlopen volgens vaste regels en procedures, die het belang van de leerling centraal stellen.

De beginsituatie van de leerlingen, die in het eerste leerjaar instromen, brengt de school in kaart met behulp van toetsen Nederlands en wiskunde. Op basis van de resultaten worden bewust heterogene klassen samengesteld. Na een behoeftenonderzoek stelt de school contracten op voor leerlingen met leerstoornissen, waarin afspraken, faciliteiten en verplichtingen omschreven worden. Relevante informatie over de leerlingen is terug te vinden in een elektronisch leerlingvolgsysteem.

Om het leerproces te optimaliseren en te verbinden met de doelstellingen van 'leren leren', inventariseren de leraren van de eerste graad met behulp van een gemeenschappelijk instrument de bijdrage van hun vak aan deze doelstellingen. In tweede en derde graad is de aandacht voor 'leren leren' veeleer de verantwoordelijkheid van de individuele vakleraar. Niet in alle vakgroepen van de onderzochte vakken in de tweede en de derde graad bleek dit een gesprekstema te zijn in de jaren, die voorafgingen aan de doorlichting.

Ook het talenbeleid is uitgewerkt in functie van de optimalisering van het onderwijsleerproces van alle leerlingen. Het tekent voornamelijk een concreet beleid en actieplan uit in functie van taalontwikkend vakonderwijs.

De school zet recentelijk leerlinggerichte ondersteunende documenten in bij mindere resultaten om de leerlingen tot zelfreflectie aan te zetten. Ook bij grotere projecten zoals het maken van een profielwerkstuk worden kwaliteitsvolle ondersteunende instrumenten aan de leerlingen ter beschikking gesteld.

Curatief zijn voor een aantal vakken van de basisvorming in de eerste graad wekelijks structureel inhaallessen ingeroosterd. Deze lessen gebeuren hetzij na doorverwijzing van de begeleidende klassenraad of vakleraren, of op vraag van ouders en leerlingen. Speciale aandacht en tijd zijn gereserveerd voor de opvang van leerlingen, die instromen vanuit Nederland en in het lager onderwijs geen lessen Frans kregen.

Naast deze structurele vorm van ondersteuning zijn de leraren van de drie graden op vrijwillige basis beschikbaar voor bijkomende vakondersteuning. De middagpauze wordt intensief benut om leerlingen extra uitleg en leerbegeleiding te geven. Bundels extra oefeningen gecombineerd met verbeter sleutels staan op het virtueel platform ter beschikking van de leerlingen. De leraren volgen dit nauwgezet op.

Doeltreffendheid De school heeft geen systeem uitgewerkt om de effecten van de leerbegeleiding te meten. Uit de leerlingresultaten, die over het algemeen van een goed niveau zijn, en het beperkt aantal C-attesten blijkt de doeltreffendheid van de leerbegeleiding. De vakleraren, de leerlingbegeleiders en de begeleidende klassenraad volgen de effecten van de leerbegeleiding wel op. De informatie wordt zowel formeel verzameld in het leerlingendossier als op informele wijze besproken.

Ontwikkeling Zoals blijkt uit het vorige doorlichtingsverslag heeft de school een lange traditie wat betreft de aandacht voor leerbegeleiding. De toen vermelde werkpunten - een afsprakennota tussen leerkracht en leerling per vak en het bewaken van de taakbelasting van de leerling - werden aangepakt en uitgevoerd. De school heeft ook geïnvesteerd in het virtueel platform, dat ingezet wordt voor de remediëring van alle leerlingen. De school heeft verder het plan opgevat in de toekomst de structureel georganiseerde inhaallessen gefaseerd uit te breiden tot het vierde jaar.

4.2 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid De school vertrekt van een veeleer klassieke visie op leerlingenevaluatie. In het schoolwerkplan worden de diverse aspecten van een doelgerichte evaluatie besproken en onderbouwd. In de loop van de jaren heeft de school haar visie verfijnd en geactualiseerd met nieuwe ontwikkelingen. De operationalisering behandelt onder andere de verschillende evaluatievormen en de afgesproken puntenverdelingen. Bijzondere aandacht is er voor de doelen achter de geïntegreerde proef, het 'profielwerkstuk aso' (op basis van de onderzoekscompetentie) en de attituderapporten.

Voor inhoudelijke aspecten zoals validiteit ten aanzien van de leerplannen, de

evaluatiecriteria, de kwaliteit van de vraagstelling en evaluatie als onderdeel van het eigen onderwijsproces legt de school de verantwoordelijkheid bij de professionaliteit van de vakgroepen en van de individuele leraren. Op het uitvoeringsniveau vullen de leraren dit naar eigen inzichten en inschattingen in. Dit resulteert qua doelgerichtheid in een enigszins ongelijk beeld van de evaluatiepraktijk.

Ondersteuning De school ondersteunt met afspraken en richtlijnen de evaluatiepraktijk vooral organisatorisch. Concrete impulsen of bepalingen voor een gelijkgerichte afstemming van de inhoudelijke aspecten van de evaluatiepraktijk zijn er weinig. In de schooljaren voorafgaand aan de doorlichting stelde het beleid op dit vlak geen agendapunten voor in de vakgroepwerking of prioriteiten in het nascholingsbeleid. In diverse begeleidende teksten nodigt de directie de leraren wel uit om op hun niveau regelmatig aan reflectie te doen en hun bijdragen te leveren aan de verbetering van de evaluatiepraktijk.

De concrete evaluaties gebeuren grotendeels op een conventionele wijze. De school is nog sterk gericht op een toetscultuur waarbij cijfers centraal staan. De school zet vooral in op een productgerichte aanpak, aan de kenniscomponent wordt veel belang gehecht. Vakafhankelijk zijn er voorzichtige aanzetten voor meer innovatieve beoordelingsvormen, maar globaal gezien blijft de implementatie van nieuwe evaluatieprocedures bescheiden.

De school geeft per graad ook de evaluatie van een aantal vaste schoolgebonden attitudes een centrale plaats in haar uitgangspunten. De beoordeling van deze attitudes gebeurt voor elk van de gerapporteerde vakken bij de dagelijks werkperiodes met een score op tien, afgeijkt op een vijfpuntsschaal. Het waarderingssysteem staat nog niet helemaal op punt, de school is op dit vlak nog zoekende.

De school neemt initiatieven om de leerbegeleiding te laten aansluiten op de evaluatiepraktijk. Zo is er een strikte afspraak om geen overaanbod aan toetsen te organiseren. Tegenvallende studieresultaten geven aanleiding tot begeleidende acties. Daarbij wordt vooral gemikt op remediëringsacties. Leerlingen met een specifieke zorgvraag kunnen bij de evaluatie een beroep doen op specifieke begeleidingsmaatregelen.

De school heeft voor de derde graad aso een 'profielwerkstuk aso' uitgewerkt, naar analogie met de geïntegreerde proef (GIP). Daarbij worden, uitgaande van de onderzoekscompetentie, op schoolniveau afspraken gemaakt inzake documenten, frequentie, criteria en scores. Die afspraken kennen een zeer groot gewicht toe aan de 'eindpresentatie'. De school legt daarmee de lat hoger dan het beheersingsniveau dat het leerplan van de onderzoekscompetentie vraagt. Voor veel leerlingen betekent dat een extra druk.

De leidraden en criteria die de school aanreikt voor de organisatie van de delibererende klassenraden en voor de principes van positief, toekomstgericht en prospectief delibereren worden goed opgevolgd. De school respecteert de regelgeving met betrekking tot de deliberatievragen, de uitgereikte attesten en de uitgestelde beslissingen. Zij hanteert een passend systeem van toekenning van vakantietaken en van vakwaarschuwingen. De motiveringen van de B- en C-attesten verwijzen correct naar genomen remediëringsacties en beslissingen van de begeleidende klassenraden in de loop van het schooljaar.

De rapportering is communicatief en uitgebreid. De (vak-)commentaren op de rapporten zijn constructief, maar betreffen doorgaans houdingen of studie-inzet. Analyserende en remediërende commentaren komen minder voor. Daarmee is de leerbevorderende waarde van het rapport niet groot. De school stelt zich op het standpunt dat toelichtingen en informatie mondeling efficiënter kunnen worden verstrekt op de omkaderende oudercontacten.

Doeltreffendheid De school verzamelt op beleidsniveau een aantal gegevens omtrent de evaluatiepraktijk, maar dat gebeurt nog niet gestructureerd, vertrekkende vanuit meetbare doelstellingen. De systematiek moet nog groeien. Op diverse momenten worden er analyses gemaakt en het beleid probeert de evaluatiepraktijk dynamisch te houden, onder andere via bespreking in de pedagogische raad. Deelname aan externe evaluaties en een voorzichtige uitwisseling over vakkenevaluatie met andere scholen van de scholengemeenschap leveren waardevolle elementen van zelfonderzoek op.

In een aantal vakken is de afstemming van de evaluaties op de leerplandoelen voor verbetering vatbaar. Bij weinig leraren vervult de evaluatiepraktijk de functie van hefboom voor de verbetering van het onderwijsproces.

Ontwikkeling In het begin van het schooljaar startte de school via een pedagogische studiedag met een uitgebreide bevraging en een actieplan om de evaluatiepraktijk in zijn totaliteit onder de loep te nemen. Daarbij is er in de uitgebreide omkaderende teksten ook ruime aandacht voor het inhoudelijke. Het project moet op niet al te lange termijn resulteren in een integrale en gedragen visie op evaluatiecultuur en –praktijk, geëxpliciteerd in werkbare doelstellingen. Naast de resultaatsverwachting wil het beleid met het uitwerkingsproces ook het evaluatie-denken op school een nieuw elan geven.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Leiderschap** De directeur stuurt de schoolwerking aan en volgt die nauwkeurig op. Door de kleinschaligheid van de school en de beperkingen van het lestijdenpakket is er weinig ruimte om verantwoordelijkheden te delen. De directeur is dan ook nadrukkelijk aanwezig in zowel de onderwijskundige als de beheersmatige beleidsdomeinen. Hij schept duidelijke kaders voor de leerbegeleiding en het talenbeleid en zorgt voor een degelijke uitrusting.
- Het leiderschap is participatief en motiverend: de directie beschouwt persoonlijk contact met alle betrokkenen als een prioriteit en hecht veel belang aan communicatie en informatiedoorstroming. Dit resulteert in een opendeurpolitiek naar leraren en leerlingen toe. De directie bewaakt de balans tussen participatie en controle en verzamelt via informele en formele bronnen informatie over het functioneren van de school.
- Visieontwikkeling** De overkoepelende visie van het provinciaal onderwijs Limburg wordt op het niveau van de school vertaald in een eigen visietekst, die met inbreng van alle leden van het schoolteam tot stand kwam. Deze beleidsvisie steunt op vijf pijlers: kwaliteitsonderwijs, leerlinggerichtheid, waarden en normen, open communicatie en geborgenheid. Vanuit deze invalshoeken tekent de directie de beleidslijnen uit die geconcretiseerd worden in de schoolbrochure, het schoolreglement, het dynamisch schoolwerkplan en in een aantal visieteksten onder andere over de leerbegeleiding. Om de visie gestalte te geven is er de laatste jaren sterk geïnvesteerd in het aanbieden van eigentijds onderwijs in een krachtige leeromgeving en in ICT ondersteuning. Het zorgbeleid wordt sinds enkele jaren als prioritaire aandachtspunt opgenomen. De ontwikkelingen op het vlak van evaluatie zijn volop aan de gang. De personeelsleden kennen de beleidsprioriteiten en dragen hun steentje bij tot de realisatie ervan.
- Besluitvorming** Het beleid besteedt voldoende aandacht aan het nastreven van de gezamenlijke doelgerichtheid. De afstand tussen personeel en directie is klein. Er is een open en snelle informele communicatie. Opvallend is het engagement van de personeelsleden bij tal van initiatieven en acties die met de vorming van en de zorg voor de leerlingen te maken hebben.
- De school beschikt over de decretaal opgelegde participatieorganen en een leerlingenraad. Hiermee creëert de schoolleiding voor elk personeelslid en elke leerling voldoende kansen tot formele en informele participatie en besluitvorming. De inbreng en betrokkenheid van de ouders via oudervereniging is positief.
- Kwaliteitszorg** De school hecht belang aan kwaliteitsbewaking. Ze verzamelt en analyseert gegevens over heel wat aspecten van de schoolwerking. Het functioneren van de schoolleiding en de totale schoolwerking wordt jaarlijks geëvalueerd door de leraren. De school brengt haar eigen attesteringsgegevens in kaart en volgt ook de resultaten van haar leerlingen op in het vervolgonderwijs. Dankzij de input van functioneringsgesprekken en via tevredenheidsenquêtes van leerlingen en ouders op regelmatige basis, heeft de schoolleiding al heel wat informatie verzameld en verwerkt om het onderwijsproces doelgericht aan te sturen en op te volgen.
- Talenbeleid** De toekenning van GOK-uren betekende de start van een formeel talenbeleid dat ook na het wegvallen van deze uren verder gezet wordt. De school legt hier het

accent op taalontwikkelen vakonderwijs. Dit aspect van talenbeleid is concreet uitgeschreven met doelstellingen en daaraan gekoppelde acties op school, leraar- en leerlingniveau. Andere aspecten van talenbeleid zijn minder concreet uitgeschreven, maar getuigen wel van een bewuste aandacht voor talen. Zo leren de leerlingen vanaf de eerste graad drie moderne vreemde talen: Engels, Frans en Duits. De ligging van de school – op het kruispunt van drie taalgemeenschappen – is daar niet vreemd aan. Nederlandse leerlingen met een achterstand voor Frans worden kwaliteitsvol begeleid in het kader van leerbegeleiding. Niet alle vakgroepen staan even open voor een actieve rol bij de verdere ontwikkeling van het talenbeleid.

Deliberatie De tekorten in de leerplanrealisatie van de specifieke eindtermen voor Frans in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen geven geen aanleiding tot een voorbehoud omwille van het vertrouwen in het beleidsvoerend vermogen van de school en de professionaliteit van de leraren. De school krijgt zo een gunstig advies.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor toegepaste economie/boekhouding in de tweede graad tso in de studierichting Handel.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De betrokkenheid en inzet van het schoolteam.
- Het leer- en leefklimaat.
- De brede vorming.
- De materiële uitrusting in een aantal vakken.
- De leerbegeleiding.

Wat betreft het algemeen beleid

- De participatieve besluitvorming.
- Het motiverend leiderschap.
- De open communicatiecultuur.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De integratie van de onderzoekscompetentie binnen het curriculum en de specifieke eindtermen.
- De leerplangerichtheid in een aantal vakken.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het onderzoekend en zelfsturend leren in een aantal vakken.
- De evaluatiepraktijk.
- Het nascholingsbeleid.

Wat betreft het algemeen beleid

- De opvolging van de vakwerkgroepen.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie van de specifieke eindtermen voor Frans in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-Moderne talen en Moderne Talen-Wetenschappen.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor alle structuuronderdelen.
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Elly De Keyser de inspecteur-verslaggever	R. SOUDANT de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	